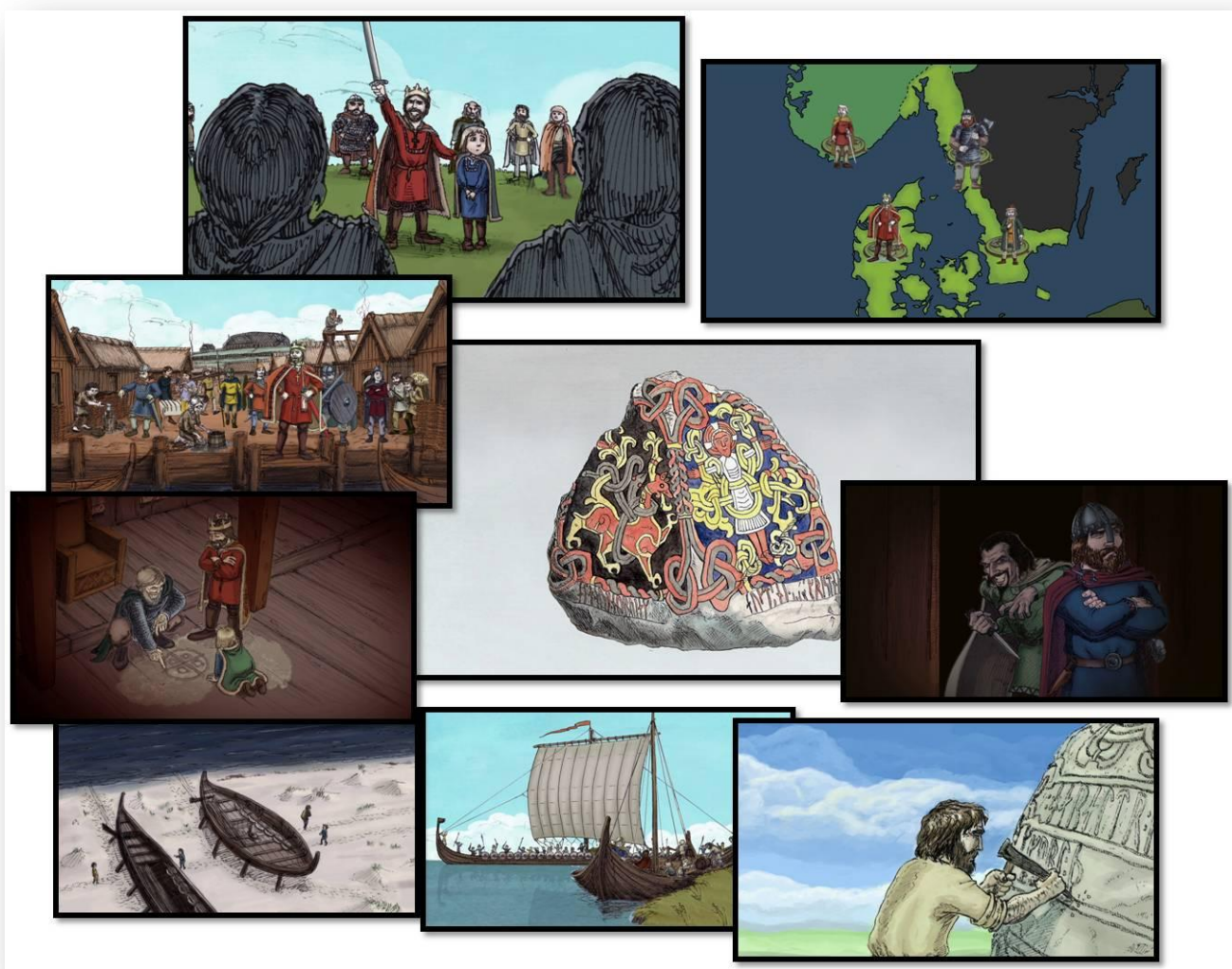

Jelling - riget og regenten

www.jellingstenen.dk

Instruktionshæfte til læreren

Indholdsfortegnelse

TAK TIL.....	3
TAK TIL BIDRAGSYDERE	3
OM MATERIALET	4
OM LÆRINGSSTILE OG MANGE MÅDER AT LÆRE PÅ	5
FÆLLES MÅL 2009 - HISTORIE	6
FÆLLES MÅL 2009 - HISTORIE	6
3.- 4. KLASSETRIN	6
5. – 6. KLASSETRIN.....	7
MATERIALETS INDHOLD OG STRUKTUR.....	8
TEST OG LÆRINGSMÅL.....	8
HOLISTISK INTRODUKTION – ”I ÅR 970...”	9
RAMMEBOGEN OG LÆSEHÆFTERNE	9
ORDBOG OG PERSONGALLERI	9
REPETITIONSOPGAVER.....	9
KONTRAKT OG FORMIDLINGSOPGAVER -	9
<i>Om formidlingsopgaverne.....</i>	<i>10</i>
<i>Materialebank – billeder til formidling under CC:BY licens</i>	<i>10</i>
TABLET OG IPAD-VERSIONEN	10
FØR- OG EFTERTEST	12
LÆRINGSMÅL 1	12
LÆRINGSMÅL 2.....	13
LÆRINGSMÅL 3.....	14
LÆRINGSMÅL 4.....	15
LÆRINGSMÅL 5.....	16
LÆRINGSMÅL 6.....	17
FACITLISTE TIL FØR- OG EFTERTEST	18
LÆRINGSMÅL 1	18
LÆRINGSMÅL 2.....	19
LÆRINGSMÅL 3.....	20
LÆRINGSMÅL 4.....	21
LÆRINGSMÅL 5.....	22
LÆRINGSMÅL 6.....	23

Tak til

Dette undervisningsmateriale er udviklet i samarbejde med to lokale historiefaglige undervisere, en certificeret læringsstilstræner og Vejle Kommune – VIFIN, Vejle Museerne, Kommunikation og Kultur & Udvikling. Der skal derfor lyde en stor tak for en imponerende indsats til Morten Hvass og Jan Nygaard for tekstarbejdet. Ulla Gammelgaard for den gode vejledning inden for læringsstilteorien. For de smukke, meget illustrative og anskueliggørende illustrationer og veludførte animationer skal der lyde en stor tak til Benni Schouw Andreasen, der har sat stregerne og Ida Schouw Andreasen, der har farvelagt og animeret dem.

I samarbejde med

Vejle Kommune samarbejder med firmaet LærIT, der står bag tjenesten Skoletube. Det betyder, at hvis din skole har abonnement på Skoletube, så vil du kunne se deres symbol – den lille blå fugl –, de steder, hvor opgaverne kan løses via Skoletubes web. 2.0 værktøjer. Samtidig er hele billedmaterialet fra undervisningsmaterialet tilgængeligt på Skoletube. På skoletube er der oprettet forskellige præfabrikerede opgaver i forskellige sværhedsgrader. Alle opgaverne er tilpasset de forskellige sanseelementer af læringsstilteorien.

Hvis din skole ikke har abonnement på Skoletube, er der foreslået andre værktøjer, hvor opgaverne på tilsvarende vis kan løses. Der vil således stadig være fuld udbytte af materialet og undervisningsforløbet.

Tak til bidragsydere

Der skal lyde en stor tak til Kulturministeriet og Kulturregion Trekantområdet. Materialet er støttet af Kulturministeriet gennem Kulturregion Trekantområdet og er derfor gratis at benytte.

Vejle Kommune ønsker jer rigtig god fornøjelse.

Om materialet

Undervisningsmaterialet tilgodeser elevernes mange måder at lære på og tager **afsæt i teorien om læringsstile**. At materialet tager afsæt i læringsstile betyder, at eleverne præsenteres for forskellige indlæringsværktøjer omkring de samme mål og emner, og disse kan med fordel anvendes både i sin helhed, men også som delelementer i et undervisningsforløb. Materialet indeholder de **flowfremmende faktorer som synlige mål, løbende feedback/tilbagemeldinger** på, hvordan eleverne klarer sig samt mulighed for at justere sværhedsgrader og få balance mellem udfordringer og viden.

Materialet er opbygget i moduler og rammesætter aktiviteter og opgaver på baggrund af faglige læringsmål. Designet understøtter synergien mellem teorien om læringsstile og brugen af digitale medier. Eleverne bevæger sig i løbet af undervisningsforløbet fra at være forbruger til at blive producenter. Først tilegner de sig viden om emnet og underbygger denne gennem flere forskellige repetitionsspil. Derefter bliver de producenter, når de selv skal til at anvende og formidle deres viden ved hjælp af digitale medier.

Opbygningen betyder, at eleverne kommer til at arbejde med **en bred vifte af kommunikative aspekter** indenfor mange forskellige formidlingsgenrer, heriblandt tegneserier, filmproduktion, radioindslag og andre præsentationsværktøjer. Derfor indeholder materialet **konkrete forslag til formidlingsopgaver i forhold til anvendelse af enhed og program, læringsstil og læringsmål**. På den måde videre formidler hver enkel elev sin viden inden for det emne, eleven finder mest interessant, ved at kombinere læringsstil og digitale medier.

Materialet er udviklet til **undervisning i faget historie**, hvor Jellingstenen indgår som **kanonpunkt i 1. forløb – 3. – 4. klassesetrin**. Materialets sværhedsgrad bevirker dog, at det vil være fordelagtigt at anvende på mellemtrinnet, ligesom det med fordel vil kunne indgå i et tværfagligt samarbejde inden for fagene: kristendom, matematik, dansk og billedkunst. Trinmålene for materialet er beskrevet såvel for 3. - 4. klassesetrin som til 5. – 6. klassesetrin. Tidsforbruget på materialet anslås til at være 20 timer.

Eleverne får med materialet mulighed for i overensstemmelse med **Undervisningsministeriets Fælles Mål 2009 for Historie** at:

- forbinde et lokalt/nationalt fænomen med nationale og globale forhold.
- fortælle om fortidens spor i Jelling og gengive dem illustrativt og dramatisk.
- få indsigt i vikingetidens livs- og levevilkår, samfund, værdier og kultur.
- fortælle om slægt og fællesskaber.

Materialet er lavet, så det understøtter elevernes udvikling af deres evne til at læse, lytte, fortælle, genfortælle, beskrive, illustrere, rekonstruere og dramatisere.

Materialet finder du her: www.jellingstenen.dk

Om læringsstile og mange måder at lære på

Læring er meget individuel – vi lærer på forskellige måder og anvender forskellige metoder, når vi skal tilegne os ny viden, bearbejde, lagre og bruge den. At tilgodese elevernes mange måder at lære på, handler derfor om at skabe de bedste betingelser for læring og tilegnelse af ny viden.

Inden for teorien om læringsstile arbejdes med 24 forskellige elementer, der påvirker læring og den enkeltes læringspotentiale. Elementerne grupperes indenfor 5 kategorier: Miljømæssige, emotionelle, sociologiske, fysiologiske og psykologiske forhold. De fleste af os har mellem 6 og 14 elementer i vores læringsstilsprofil, der skal være opfyldt, for at være i flow – dvs. for at vi tilegner os ny viden på bedst mulig vis.

I denne sammenhæng fokuseres der på vores brug af sanser i forhold til den måde, vi som mennesker tilegner os information på – nogle er mere auditive end andre, når de skal tilegne sig ny viden, mens andre fortrinsvis er visuelle, taktile, kinæstetiske eller verbale i deres tilgang. Materialet er udarbejdet, så det henvender sig til både de auditive, kinæstetiske, taktile og visuelle.

Hvert af de fire sanselementer, som materialet her fokuserer på, er knyttet til et lille ikon, der markerer hvilken læringsstil opgaven retter sig mod.

Visuel

En visuel person optager bedst information ved hjælp af sine øjne. Man kan være billed-visuel eller tekst-visuel - mange er begge dele.

Er man billed-visuel, så foretrækker man at tilegne sig viden og huske den ved hjælp af billeder; illustrationer, fotografier, tegninger, grafer mv.

Er man tekst-visuel, så tilegner man sig bedst viden og husker den ved hjælp af tekst.

Auditiv

En auditiv person tilegner sig bedst information ved hjælp af sine ører. Det vil sige, at man foretrækker at tilegne sig viden og huske den ved at lytte til andre - eksempelvis i form af oplæsning, foredrag og optagelser.

Taktil

En taktil person tilegner sig bedst information ved hjælp af sine hænder. Det betyder, at man foretrækker at tilegne sig viden og huske den ved hjælp af sin finmotorik. Man har altså brug for at have sin hænder i bevægelse ligesom, når man tager noter, bruger computeren, tegner, nulrer med clips, kuglepenne mv.

Kinæstetisk

En kinæstetisk person tilegner sig bedst information ved hjælp af sin krop. Det betyder, at man foretrækker at tilegne sig viden og huske den ved hjælp af sin grovmotorik. Man har dermed brug for at bruge kroppen, at være i bevægelse, enten ved at gå rundt i klassen mens man læser eller snakker, ved leg, hvor hele kroppen er aktiveret eller ved rollespil mv.

Fælles Mål 2009 - Historie

3.- 4. klassestrin

Undervisningsmaterialet tilgodeser nedenfor beskrevet punkter i trinmålene for 3.- 4. klassestrin. Læs mere om trinmål for faget historie efter 4. klasse [her](#). Materialet sigter således mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

Trinmål for 3. - 4. klassestrin	Sammenhæng hvori trinmålene opfyldes
Fortælle om slægt og familie.	Gorm, Thyra, Harald og Svend og deres relationer beskrives i tekstmaterialet og galleriet.
Stimulere og understøtte elevernes evne til at fortælle om karakteristiske spor og begivenheder fra lokalområdet.	Materialet fokuserer på de mange spor fra vikingetiden i Jelling og illustrerer dem.
Udpege synlige spor fra fortiden.	Fortidens spor i Jelling er illustreret i materialet, så eleverne vil kunne genkende dem.
Eleverne sammenstiller begivenheder fra den lille og den store historie, så at de får en forståelse af sammenhænge mellem udvikling i tid og rum.	Materialet har et nationalt omdrejningspunkt, men med international kontekst.
Eleverne anvender varierede erkendelses- og fremstillingsformer.	Materialets afsæt i teorien om læringsstile tilgodeser dette.
Eleverne trænes i at gengive historiske begivenheder i forskellig form.	Den digitale formidlingsdel i samspil med teorien om læringsstile understøtter dette.
Skabe fortællinger om hverdagsmennesker ud fra viden om fortidens begivenheder og samfund.	Eleverne introduceres til vikingernes hverdagsliv i tekst, animationer, ordbog, persongalleri samt de begivenheder, der har været med til forme nutidens samfund.

5. – 6. klassetrin

Undervisningsmaterialet tilgodeser nedenfor beskrevet punkter i trinmålene for 5. – 6. klassetrin. Læs mere om trinmål for faget historie efter 6. klasse [her](#). Materialet sigter således mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

Trinmål for 5. - 6. klassetrin	Sammenhæng hvori trinmålene opfyldes
Fortælle om magtforholdet mellem konge og kirke i Danmark.	Indgår i materialet i forhold til det politiske magtspil.
Fortælle om mødet mellem europæerne og andre folkeslag og forklare magtforholdene.	Harald og magtrelationen til tyskerne, sveerne, nordmændene.
Kunne påvise udenlandsk indflydelse på udviklingen i Danmark på erhvervsmæssige og kulturelle områder.	Er en del af materialets indhold i form af det politiske magtspil, hvor forholdet til udlandet naturligt præger magten og de forskellige magtindehaveres valg.
Gengive eksempler på dansk indflydelse i udlandet og karakterisere mødet mellem dansk og fremmed kultur.	I arbejdet med fx tilblivelsen af stenen findes dette aspekt.
Fortælle om kendte danske kvinder og mænd og vurdere, om deres indsats kan spores i dag.	Gorm, Thyra, Harald, Svend m.fl. beskrives alle i materialet.
Beskrive samspillet mellem den enkelte, grupper og det nationale fællesskab i et udviklingsperspektiv.	Harald og Svend som enkeltpersoner beskrives, ligesom de grupper af magtindehavere, som de er afhængige af samt udviklingen af Danmark som nation skildres.
Beskrive, hvorledes Danmarks historie indgår i et samspil med verden udenfor.	Indgår som en del af hele det politiske magtspil.
Formulere enkle historiske problemstillinger og diskutere forskellige tolkninger af fortiden.	Materialet ligger op til, at delementer kan tages ud og diskuteres, og problemstillinger i forhold til de enkelte begivenheder kan appellere til arbejde med fortolkninger af begivenhederne.
Anvende kildekritiske begreber og diskutere, med hvilken sikkerhed fortiden kan beskrive.	Problemstillingen tages mere eller mindre direkte op i nogle af teksterne, idet, der ikke er en absolut sandhed om, hvordan tingene er foregået, men formodninger om det.
Formulere historiske fortællinger og selv etablere historiske scenarier på baggrund af erhvervet viden.	Den digitale formidlingsdel understøtter i særlig grad dette element.

Materialets indhold og struktur

Undervisningsmaterialet er webbaseret og kan derfor anvendes på alle platforme – også tablets og iPads. Strukturen er den samme uanset, hvordan materialet tilgås. Bruger du tablet eller iPad, skal du læses afsnittet herom – der er ganske få ting, der er anderledes på den medieplatform.

Selve materialet er opbygget i moduler og rammesætter aktiviteter og opgaver på baggrund af faglige læringsmål. Designet understøtter synergien mellem teorien om læringsstile og brugen af digitale medier. Eleverne bevæger sig i løbet af undervisningsforløbet fra at være forbruger til at blive producenter. Først tilegner de sig viden om emnet og underbygger denne gennem flere forskellige repetitionsspil. Derefter bliver de producenter, når de selv skal til at anvende og formidle deres viden ved hjælp af digitale medier.

Opbygningen betyder, at eleverne kommer til at arbejde med en bred vifte af kommunikative aspekter indenfor mange forskellige formidlingsgenrer, heriblandt filmproduktion, radioindslag og andre præsentationsværktøjer. Derfor indeholder materialet **konkrete forslag til formidlingsopgaver i forhold til anvendelse af enhed og program, læringsstil og læringsmål**. For hvert læringsmål er der et emne, som eleverne kan vælge at arbejde med. Hvert emne har anvisninger til, hvordan man arbejder med emnet og videreformidler det i forhold til elevens foretrukne læringsstil. Således videreformidler hver enkel elev sin viden inden for det emne, eleven finder mest interessant, ved at kombinere læringsstil og digital medie. Materialet understøtter således en differentieret læring om et af Danmarks væsentligste kulturarvssteder, samtidig med at det udvikler elevernes IT- og mediekompetencer.

Herunder følger en præsentation af de forskellige elementer i materialet.

Test og læringsmål

Inden eleverne går i gang med forløbet skal de have lavet en før-test, for at se, hvad eleven ved om emnet. Her er det vigtigt at få forklaret, at et skidt resultat jo bare er et udtryk for, at man ikke ved så meget om det emne, man skal til at arbejde med. Når undervisningsforløbet er færdigt får eleverne den samme test. Testen bruges til at synliggøre elevernes læringstilvækst efter læringsforløbet ved at sammenligne de to test. Testen er udarbejdet med udgangspunkt i de faglige trinmål, der arbejdes med i materialet. Du finder testen på side 12.

Materialet har meget klare mål for undervisningen, og disse læringsmål ligger til grund for de spørgsmål, eleverne stilles, og som eleverne skal have lært, når undervisningsforløbet er blevet afviklet.

De seks læringsmål lyder:

1. Du skal kunne fortælle om den store Jellingsten og monumentområdet.
2. Du skal kunne fortælle, hvordan Danmark blev regeret i vikingetiden.
3. Du skal kunne fortælle, hvor og hvordan man har rejst i vikingetiden.
4. Du skal kunne fortælle, hvor Harald regerede, og hvem han regerede over.
5. Du skal kunne forklare, hvordan det har været at være konge i vikingetiden.
6. Du skal kunne fortælle om kongen, modstanderne og hjælperne.

Holistisk introduktion – ”I år 970...”

Den holistiske indledning sætter rammen for det emne, der skal arbejdes med. Her får eleven slået temaet an, vækket sin nysgerrighed og skabt en helhed, en forståelsesramme, der gør det nemt at afkode, hvad kapitlerne/materialet handler om.

Rammebogen og læsehæfterne

Rammebogen og læsehæfterne består af seks kapitler – seks overordnede læringsmål. De elever, der har brug for at få lagt en struktur ned overs sit arbejde, kan drage fordel af at bruge rammebogen, mens de elever, der vil blive begrænset af en stram struktur, vil opleve det bedste flow ved at anvende læsehæfterne.

Rammebogen er for de elever, der har brug for en grundig planlægning, fordi det kan være svært at holde styr på alt det, de skal lære. Derfor er hvert kapitel delt op i en række delmål, der alle er udarbejdet som spørgsmål. Til hvert delmål knytter der sig en tekst, et lille animeret videoklip, hvor teksten er indtalt, så eleven kan lytte til den, mens der læses eller mens animationen ses. Endelig er der tillige et spørgsmål til hvert tekststykke med flere svarmuligheder.

Eleven bliver derfor stillet over for et fokusspørgsmål inden arbejdet begynder. Herefter kan eleven afhængig af sin foretrukne læringsstil lytte til materialet, mens det læses teksten, se og høre den animerede video eller læse teksten, for til sidste at svare på spørgsmålet ved hjælp af multiplechoice test. Eleven får derved en vejledning i forhold til, hvilket indhold der i denne sammenhæng, er væsentlig og en umiddelbar respons på om indholdet af teksten af forstået.

Læsehæfterne er for de elever, der selv skaber struktur i stoffet, og hvor spørgsmål som dem i rammebogen vil virke begrænsende. Læsehæftet er delt op i forhold til kapitler/læringsmål, men har ingen øvrige underopdelinger. Der er på samme måde som i rammebogen en tekst, et lille animeret videoklip og en podcast af teksten, sådan at eleven kan tilgå materialet i forhold til sin foretrukne læringsstil.

Ordbog og persongalleri

Materialet indeholder tillige en ordbog og et persongalleri, hvor eleverne kan slå de ord og personer op, der er markeret med fed skrift i teksten og få en forklaring på dem i ord og billeder – med mulighed for oplæsning.

Repetitionsopgaver

Med repetitionsopgaverne har eleverne mulighed for at træne lærings- og delmålene i forhold til den enkelte elevs foretrukne læringsstil; auditive, visuelle, taktile eller kinæstetiske læringsstile. Opgaverne er med til at understøtte læringsprocessen og antallet af repetitionsopgaver afhænger af, hvor godt den enkelte elev er inden i grundmaterialet.

Kontrakt og Formidlingsopgaver -

Formidlingsopgaverne giver eleverne mulighed for at anvende deres viden/ tilegne sig ny viden, bearbejde den til andre udtryksformer og formidle den på en struktureret måde ud fra læringsstilstækningen. Arbejdsformen har flere fælles træk med projektarbejde, og er med til at træne eleverne i nogle af projektarbejdets elementer - projektformuleringerne er dog eksempelvis givet på forhånd, og eleven laver en kontrakt med læreren i

forbindelse med påbegyndelsen af en formidlingsopgave. Kontrakt-delen tilgodeser dermed de elever, som har brug for struktur, men som samtidigt foretrækker at have valgmuligheder.

Formidlingsopgaverne er delt op i forhold til de overordnede læringsmål og fordeler sig på de fire sanselementer fra læringsstilteorien; auditive, visuelle, taktile eller kinæstetiske læringsstile. Når eleven har valgt sit emne, vælger det sin læringsstil, og får på baggrund heraf stillet en opgave. Når opgaven og læringsstilen er valgt udfyldes kontrakten, og denne underskrives af elev og lærer. Kontrakten er med til at skærpe fokuset på ansvarlighed og imødekomme behovet for den løbende kontakt mellem lærer og elev. Når opgaven er løst afleveres kontrakten til læreren igen sammen med opgaven.

Det er også under kontrakt, at eleven kan tilgå før- og eftertesten. Dermed er der mulighed for, at eleven kan tage den fulde test og teste sig selv, lige så tit som den enkelte elev har lyst til, og føler behov for undervejs i forløbet.

Om formidlingsopgaverne

Vejle Kommune har indledt et samarbejde med LærIT, der står bag tjenesten Skoletube. Det betyder, at hvis din skole har abonnement på Skoletube, så vil du kunne se deres symbol – den lille blå fugl -, de steder, hvor opgaverne kan løses via Skoletubes web. 2.0 værktøjer.

Skoletube giver via UNILogin nem adgang til en lang række udvalgte og rigtig gode værktøjer. På Skoletubes side vil du samtidig finde grundige og lette trin-for-trin vejledninger, der guider i forhold til brugen af værktøjer og deres funktioner. Se mere her:

<http://www.jellingstenen.dk/undervisere.html>

Hvis din skole ikke har abonneret på Skoletube, er der foreslået andre værktøjer, hvor opgaverne på tilsvarende vis kan løses. Der vil således stadig være fuld udbytte af materialet og undervisningsforløbet.

Materialebank – billeder til formidling under CC:BY licens

Alle illustrationerne er lavet under en åben ophavsret, der hedder Creative Commons licens – forkortet CC:BY. Det betyder, at der er givet tilladelse til at andre må bruge og bearbejde illustrationerne, så længe ophavsmanden krediteres for det originale værk.

Eleverne kan dermed tilgå billedmaterialet, hente det og bruge det i deres formidling af materialet i forbindelse med videoredigering, animationer til billedfortællinger mv. De skal blot huske at kreditere illustratørerne Ida Maria Schouw Andreasen og Benni Schouw Andreasen samt Vejle Kommune for billederne. Alle illustrationerne frit tilgængelige under menuen Mediebibliotek samt på Flickr:

<http://www.flickr.com/photos/jellingstenen/>. Tekstmaterialet skal krediteres Morten Hvass og Jan Nygaard samt Vejle Kommune.

Du finder også hele mediebiblioteket på Skoletube.

Tablet og iPad-versionen

Undervisningsmaterialet er webbaseret, og udviklet så det også kan anvendes på tablets og iPads. Strukturen er således den samme som beskrevet ovenfor, dog med den forskel at eleverne skal hente rammebogen og læsehæfterne i iBook. IPaden skal være forbundet til WIFI, når bøgerne downloades grundet deres størrelse. Når bøgerne er downloadet kan de tilgås

offline.

Med iPad, tablet eller smartphone kan eleverne tilgå alle illustrationerne på mediebiblioteket og Flickr som tidligere beskrevet. Herfra kan illustrationerne hentes ned på kamerarullen, hvorefter eleverne kan tilgå indholdet, når de arbejder med formidlingen af materialet i forbindelse med videoredigering, animationer til billedfortællinger mv.

Skoletube har udarbejdet en særlig vejledning i forhold til brugen af iPad og deres formidlingsværktøjer. Du kan se vejledningen her: www.skoletube.dk/group/jellingvejledning

Før- og eftertest

Læringsmål 1

Du skal kunne fortælle om den store Jellingsten og monumentområdet

Hvad mener Svend, at den store Jellingsten fortæller om Harald Blåtand?	<p><i>Sæt kryds ved de 5 rigtige svar:</i></p> <p>At han havde god kontakt til de nordiske guder. At han gjorde danerne hedenske. At han var prins. At han var konge. At han gjorde danerne kristne. At han havde stor magt. At han var en dygtig kriger. At han var klog.</p>
Hvem fik den store Jellingsten til Jelling?	<p><i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i></p> <p>Haralds hird har transporteret den til Jelling. Biskoppen fik den til Jelling. Haralds kone har fået den transporteret til Jelling. Et flyttefirma kom med stenen.</p>
Hvad består monumentområdet af foruden den store Jellingsten?	<p><i>Sæt kryds ved de 7 rigtige svar:</i></p> <p>En hule. Et palisadehegn. En kirke af mursten. En kirke af træ. En høj mod nord. En høj mod øst. En høj mod syd. Gamle huse. Trelleborghuse. Et skib af træ. En skibssætning af sten. En mindre runesten for Thyra</p>

Læringsmål 2

Du skal kunne fortælle hvordan Danmark blev regeret i vikingetiden.

Hvad betyder magt?	<p><i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i></p> <p>Magt betyder, at man bestemmer, hvad der skal ske. Magt betyder, at alle beslutninger tages i fællesskab. Magt betyder, at man ikke kan bestemme noget.</p>
Hvordan bliver man konge?	<p><i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i></p> <p>Høvdingene vælger, hvem der skal være konge. Bønderne vælger, hvem der skal være konge. Man trækker lod mellem de rigeste i landet. Man skal være født i en rig og stærk familie. Faren, må gerne have været konge. Man skal trække et sværd op af en sten.</p>
Hvad er en høvding?	<p><i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i></p> <p>Et redskab til at samle hø. En gammeldags høvl. En der leder et mindre område af landet. En særlig høstvogn.</p>
Hvilke opgaver har en høvding?	<p><i>Sæt kryds ved de 4 rigtige svar:</i></p> <p>At sørge for, der bliver holdt en god fest. At holde ro og orden i sit område. At bestemme hvem der skal straffes. At tænde bålet i landsbyen. At bestemme hvem man handler med. At bestemme over områdets landbrug. At fange aftensmaden til alle i landsbyen.</p>
Hvordan bliver man høvding?	<p><i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i></p> <p>Ved at være den flotteste i området. Ved at kende sit område og sit folk godt. Ved at være den rigeste i området. Ved at være den hurtigste i området. Ved at have meget stor magt og sin egen hær.</p>

Læringsmål 3

Du skal kunne fortælle, hvor og hvordan man har rejst i vikingetiden.

Hvordan rejste vikingerne rundt på land?	<i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i> De tog toget. De gik. De tog bilen. De kørte i hestevogn. De red på heste. De cyklede.
Hvad hedder den mest brugte vej?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Landevejen eller Grusvejen. Hærvejen eller Oksevejen. Dyrevejen eller Krigsvejen Hestevejen eller Vognvejen.
Hvad gjorde man, når man skulle over vand?	<i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i> Man brugte vadesteder. Man byggede broer. Man brugte en tovbane. Man sejlede over. Man fløj over.
Hvordan rejste vikingerne rundt på havet?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> De sejlede i flettede både af reb. De sejlede i hestevogne, hvor hjulene var taget af. De sejlede i træskibe. De sejlede i skibe lavet af tørret grisehud.
Hvor lå vikingernes skibe?	<i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i> Ved brinken. Ved højene. Ved Hærvejen. Ved en anløbsbro. Ved stranden. Ved Vejen.

Læringsmål 4

Du skal kunne fortælle, hvor Harald regerede, og hvem han regerede over.

Hvilket folk omtales på den store Jellingsten?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Romerne omtales på stenen. Dannerne omtales på stenen. Sveerne omtales på stenen. Nordmændene omtales på stenen.
Hvilke områder regerede kong Harald Blåtand over?	<i>Sæt kryds ved de 7 rigtige svar:</i> Jylland. Fyn. Sjælland. Bornholm. Finland. Skåne. Halland. Grønland. Island. Sydnorge. Sydslesvig.
Hvordan var vikingetidens samfund opdelt?	<i>Sæt kryds ved de 3 mest betydningsfulde i vikingesamfundet:</i> Høvdinge og stormænd Bønder og jordarbejdere. Handelsfolk. Hirdmænd. Trælle. Krigere. Kongen. Håndværkere.
Hvad er en hird?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> Et særlig kongeligt dyr. Præster fra den gamle Asatro. Kongens personlige krigerfølge. Dygtige krigere, der havde lovet at være tro og tjene kongen.

Læringsmål 5

Du skal kunne forklare, hvordan det har været at være konge i vikingetiden

Hvem hjalp Harald til at bevare magten?	<i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i> Gorm den Gamle. Hirden. Høvdinge. Asmund. Hæren. Svend Tveskæg.
Hvem skulle Harald holde sig gode venner med?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Sin konge. Den tyske kejser. Den kinesiske kejser. Præsidenten
Hvorfor var det vigtigt for kongen og hans mænd at komme rundt i hele landet?	<i>Skriv det rigtige svar:</i> For at lære landets dialekter at kende. For at deltage i maskeballer med adlen. For at hente guld med hjem til slottet. For at der ikke skulle blive oprør mod kongen.
Hvilke vigtige opgaver havde kongen?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> At få folk gift. At beskytte sit folk og forsvare sit land. At få sine folk til at holde op med at ville gå i krig. At opkræve skatter. At uddele penge til de fattige.
Hvordan kunne kongen beskytte sit land?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> Ved at have hirdmænd rundt om i landet. Ved at bygge et hegn rundt om hele Danmark. Ved at bygge ringborge. Ved at opstille kanoner langs grænsen.
Hvordan kunne kongen beskytte de vigtige handelsbyer?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> Med volde og grøfter. Med skatter. Med labyrinter. Med spærringer under vand-overfladen. Med kanoner.
Hvordan kunne kongen kontrollere, hvem der sejlede i havet omkring Danmark?	<i>Skriv det rigtige svar:</i> Ved at se deres pas, når de skulle over grænsen. Ved hjælp af udkigsposter og hurtige krigsskibe. Ved at tjekke deres søfartsrapporter. Ved at undersøge skibenes saltvandsaflejring.

Læringsmål 6

Du skal kunne fortælle om, kongen, modstanderne og hjælperne.

Hvem hjalp Harald med at have magten i Norge og i Danmark?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Tjenestefolkene i Danmark. Kongerne af Danmark og Norge Stormænd i Danmark og Norge. Bønderne i Danmark.
Hvad ville der ske, hvis Kejseren fra Tyskland erobrede Danmark?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> Han ville gøre Danmark til en del af Tyskland. Han ville gøre alle danerne til jøder. Han ville gøre alle danerne til muslimer. Han ville gøre alle danerne til kristne.
Hvem var Svend Tveskæg?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Kong Haralds lillebror. Kong Haralds søn. En kongesøn fra udlandet. En gudesøn fra Valhalla.
Hvorfor støttede Svend Tveskæg ikke Harald?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> Fordi han ikke måtte gifte sig med sin elskede. Fordi han ønskede at blive konge. Fordi Harald ønskede flere vikingetogter. Fordi Harald var blevet rigtig ond. Fordi han var uenig med sin far om, hvordan landet skulle regeres.
Hvordan ville Svend Tveskæg bekæmpe Harald?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Ved at skræmme ham. Ved at snakke med ham. Ved at drage i kamp mod ham. Ved at forgifte ham.
Hvordan døde Harald Blåtand?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Han fik lungebetændelse, fordi han havde været ude i den kolde nat. Han druknede, da han sejlede ud en sen aften. Han blev dræbt af et pileskud. Han blev forhekset af en ond kvinde.

Facitliste til før- og eftertest

Læringsmål 1

Du skal kunne fortælle om den store Jellingsten og monumentområdet

Hvad mener Svend, at den store Jellingsten fortæller om Harald Blåtand?	<p><i>Sæt kryds ved de 5 rigtige svar:</i></p> <p>At han havde god kontakt til de nordiske guder. At han gjorde danerne hedenske. At han var prins. X At han var konge. X At han gjorde danerne kristne. X At han havde stor magt. X At han var en dygtig kriger. X At han var klog.</p>
Hvem fik den store Jellingsten til Jelling?	<p><i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i></p> <p>X Haralds hird har transporteret den til Jelling. Biskoppen fik den til Jelling. Haralds kone har fået den transporteret til Jelling. Et flyttefirma kom med stenen.</p>
Hvad består monumentområdet af foruden den store Jellingsten?	<p><i>Sæt kryds ved de 7 rigtige svar:</i></p> <p>En hule. X Et palisadehegn. En kirke af mursten. X En kirke af træ. X En høj mod nord. En høj mod øst. X En høj mod syd. Gamle huse. X Trelleborghuse. Et skib af træ. X En skibssætning af sten. X En mindre runesten for Thyra</p>

Læringsmål 2

Du skal kunne fortælle hvordan Danmark blev regeret i vikingetiden.

Hvad betyder magt?	<p><i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i></p> <p>X Magt betyder, at man bestemmer, hvad der skal ske. Magt betyder, at alle beslutninger tages i fællesskab. Magt betyder, at man ikke kan bestemme noget.</p>
Hvordan bliver man konge?	<p><i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i></p> <p>X Høvdingene vælger, hvem der skal være konge. Bønderne vælger, hvem der skal være konge. Man trækker lod mellem de rigeste i landet. X Man skal være født i en rig og stærk familie. X Faren, må gerne have været konge. Man skal trække et sværd op af en sten.</p>
Hvad er en høvding?	<p><i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i></p> <p>Et redskab til at samle hø. En gammeldags høvl. X En der leder et mindre område af landet. En særlig høstvogn.</p>
Hvilke opgaver har en høvding?	<p><i>Sæt kryds ved de 4 rigtige svar:</i></p> <p>At sørge for, der bliver holdt en god fest. X At holde ro og orden i sit område. X At bestemme, hvem der skal straffes. At tænde bålet i landsbyen. X At bestemme, hvem man handler med. X At bestemme over områdets landbrug. At fange aftensmaden til alle i landsbyen.</p>
Hvordan bliver man høvding?	<p><i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i></p> <p>Ved at være den flotteste i området. X Ved at kende sit område og sit folk godt. X Ved at være den rigeste i området. Ved at være den hurtigste i området. X Ved at have meget stor magt og sin egen hær.</p>

Læringsmål 3

Du skal kunne fortælle, hvor og hvordan man har rejst i vikingetiden.

Hvordan rejste vikingerne rundt på land?	<i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i> De tog toget. X De gik. De tog bilen. X De kørte i hestevogn. X De red på heste. De cyklede.
Hvad hedder den mest brugte vej?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Landevejen eller Grusvejen. X Hærvejen eller Oksevejen. Dyrevejen eller Krigsvejen Hestevejen eller Vognvejen.
Hvad gjorde man, når man skulle over vand?	<i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i> X Man brugte vadesteder. X Man byggede broer. Man brugte en tovbane. X Man sejlede over. Man fløj over.
Hvordan rejste vikingerne rundt på havet?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> De sejlede i flettede både af reb. De sejlede i hestevogne, hvor hjulene var taget af. X De sejlede i træskibe. De sejlede i skibe lavet af tørret grisehud.
Hvor lå vikingernes skibe?	<i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i> X Ved brinken. Ved højene. Ved Hærvejen. X Ved en anløbsbro. X Ved stranden. Ved Vejen.

Læringsmål 4

Du skal kunne fortælle, hvor Harald regerede, og hvem han regerede over.

Hvilket folk omtales på den store Jellingsten?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Romerne omtales på stenen. ☒ Danerne omtales på stenen. Sveerne omtales på stenen. Nordmændene omtales på stenen.
Hvilke områder regerede kong Harald Blåtand over?	<i>Sæt kryds ved de 7 rigtige svar:</i> ☒ Jylland. ☒ Fyn. ☒ Sjælland. Bornholm. Finland. ☒ Skåne. ☒ Halland. Grønland. Island ☒ Sydnorge. ☒ Sydslesvig.
Hvordan var vikingetidens samfund opdelt?	<i>Sæt kryds ved de 3 mest betydningsfulde i vikingesamfundet:</i> ☒ Høvdinge og stormænd Bønder og jordarbejdere. Handelsfolk. ☒ Hirdmænd. Trælle. Krigere. ☒ Kongen. Håndværkere.
Hvad er en hird?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> Et særlig kongeligt dyr. Præster fra den gamle Asatro. ☒ Kongens personlige krigerfølge. ☒ Dygtige krigere, der havde lovet at være tro og tjene kongen.

Læringsmål 5

Du skal kunne forklare, hvordan det har været at være konge i vikingetiden

Hvem hjalp Harald til at bevare magten?	<p><i>Sæt kryds ved de 3 rigtige svar:</i></p> <p>Gorm den Gamle. X Hirden. X Høvdinge. Asmund. X Hæren. Svend Tveskæg.</p>
Hvem skulle Harald holde sig gode venner med?	<p><i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i></p> <p>Sin konge. X Den tyske kejser. Den kinesiske kejser. Præsidenten</p>
Hvorfor var det vigtigt for kongen og hans mænd at komme rundt i hele landet?	<p><i>Skriv det rigtige svar:</i></p> <p>For at lære landets dialekter at kende. For at deltage i maskeballer med adlen. For at hente guld med hjem til slottet. X For at der ikke skulle blive oprør mod kongen.</p>
Hvilke vigtige opgaver havde kongen?	<p><i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i></p> <p>At få folk gift. X At beskytte sit folk og forsvarer sit land. At få sine folk til at holde op med at ville gå i krig. X At opkræve skatter. At uddele penge til de fattige.</p>
Hvordan kunne kongen beskytte sit land?	<p><i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i></p> <p>X Ved at have hirdmænd rundt om i landet. Ved at bygge et hegn rundt om hele Danmark. X Ved at bygge ringborge. Ved at opstille kanoner langs grænsen.</p>
Hvordan kunne kongen beskytte de vigtige handelsbyer?	<p><i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i></p> <p>X Med volde og grøfter. Med skatter. Med labyrinter. X Med spærringer under vand-overfladen. Med kanoner.</p>
Hvordan kunne kongen kontrollere, hvem der sejlede i havet omkring Danmark?	<p><i>Skriv det rigtige svar:</i></p> <p>Ved at se deres pas, når de skulle over grænsen. X Ved hjælp af udkigsposter og hurtige krigsskibe. Ved at tjekke deres søfartsrapporter. Ved at undersøge skibenes saltvandsaflejring.</p>

Læringsmål 6

Du skal kunne fortælle om, kongen, modstanderne og hjælperne.

Hvem hjalp Harald med at have magten i Norge og i Danmark?	<i>Skriv det rigtige svar:</i> Tjenestefolkene i Danmark. Kongerne af Danmark og Norge X Stormænd i Danmark og Norge. Bønderne i Danmark.
Hvad ville der ske, hvis Kejseren fra Tyskland erobrede Danmark?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> X Han ville gøre Danmark til en del af Tyskland. Han ville gøre alle danerne til jøder. Han ville gøre alle danerne til muslimer. X Han ville gøre alle danerne til kristne.
Hvem var Svend Tveskæg?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Kong Haralds lillebror. X Kong Haralds søn. En kongesøn fra udlandet. En gudesøn fra Valhalla.
Hvorfor støttede Svend Tveskæg ikke Harald?	<i>Sæt kryds ved de 2 rigtige svar:</i> Fordi han ikke måtte gifte sig med sin elskede. X Fordi han ønskede at blive konge. Fordi Harald ønskede flere vikingetogter. Fordi Harald var blevet rigtig ond. X Fordi han var uenig med sin far om, hvordan landet skulle regeres.
Hvordan ville Svend Tveskæg bekæmpe Harald?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Ved at skræmme ham. Ved at snakke med ham. X Ved at drage i kamp mod ham. Ved at forgifte ham.
Hvordan døde Harald Blåtand?	<i>Sæt kryds ved det rigtige svar:</i> Han fik lungebetændelse, fordi han havde været ude i den kolde nat. Han druknede, da han sejlede ud en sen aften. X Han blev dræbt af et pileskud. Han blev forhekset af en ond kvinde.